

PROCEEDINGS OF THE INTERNATIONAL CONFERENCE:

“THE 10TH ANNIVERSARY OF THE EASTERN PARTNERSHIP: LESSONS LEARNT, CURRENT CHALLENGES AND FUTURE PERSPECTIVES”

Supported by the Erasmus+ Programme – Jean Monnet Project

599865-EPP-1-2018-1-UA-EPPJMO-PROJECT

Organized by

Ukrainian Association of Professors and Researchers of European Integration (APREI)

European Community Studies Association, Moldova (ECSA)

European Union Studies Association, Georgia (EUSA)

 | Eastern
Partnership

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Kyiv. June 7, 2019

"The 10th Anniversary of the Eastern Partnership: Lessons Learnt, Current Challenges and Future Perspectives". Conference Proceedings. Kyiv, June 7, 2019. – Ukrainian Association of Professors and Researchers of European Integration. – Kyiv, 2019. – 182 p.

The Conference was the core component of the International Forum "**Reflecting on the future of the EU- EaP relations: Young Scholars' Voice**" held in Kyiv through June 6-8, 2019 and co-organized by Ukrainian Association of Professors and Researchers of European Integration, European Community Studies Association, Moldova, and European Union Studies Association, Georgia.

The ninety-two participants from the EU and all six EaP countries were welcomed to join a dynamic debate on the most important and timely issues within the EU-EaP context. The Conference program was structured to allow for study, debate and critical reflection on the different aspects of the relations of the EU with respective EaP countries, the implementation of Association Agreements, the key domestic and external challenges hampering EU-EaP contacts, and future scenarios for the EU-EaP relations.

One of the Conference principal objectives was to provide the opportunity for the participants from both sides to express their vision on the past, discuss the current state of the Eastern Partnership and reflect together on the future of this initiative. Within the Conference format it was succeeded to present the diverse cross-country comparative perspectives on the Eastern Partnership from both established scholars in the field of European Studies and the younger generation of scholars.

The Conference Proceedings present the participants views that do not necessarily represent the views of the Editorial Board. Responsibility for the information and views set out in this publication lies entirely with the authors.

This publication is prepared and supported by the Erasmus+ Programme – Jean Monnet Project 599865- EPP-1-2018-1-UA-EPPJMO-PROJECT:"EU-EAP ACADEMY: SUPPORTING NEXT GENERATION OF SCHOLARS IN EUROPEAN STUDIES"

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflect the view of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

More information is available at: <http://aprei-project2018.com.ua>

© Ukrainian Association of Professors and Researchers of European Integration, 2019
© Authors of the research papers, 2019

FOREWORD

We are pleased to present you with the Proceedings of the International Forum **"Reflecting on the Future of the EU - EaP Relations: Young Scholars' Voice"** (June 6-8, 2019 in Kyiv) which reflect a wide range of EU and EaP-related issues.

We firmly believe that this collection of proceedings would offer a better understanding of state of the art of research of European Studies in EaP countries, particularly among junior scholars.

The main purpose of **this three-day forum** was to bring together doctoral students and earlier-career scholars in the field of European Studies from all six EaP countries – Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Moldova and Ukraine and present their academic achievements, exchange their experience, share their expertise and discuss their potential contribution in consolidating the relationship between the EU and their countries of origin.

The Conference **"The 10th Anniversary of the Eastern Partnership: Lessons Learnt, Current Challenges and Future Perspectives"** was the core component of this initiative and welcomed around 100 participants from the EU and EaP countries. Its key goal was to provide the opportunity for the participants from both sides to express their vision on the past, discuss the current state of the Eastern Partnership and reflect together on the future of this initiative. The conference succeeded in presenting diverse cross-country comparative perspectives on the Eastern Partnership from both established scholars in the field of European Studies and the younger generation of scholars.

The pre-conference workshop **"What Makes a Good Research Project: Multidimensional Approach"** aimed at fostering junior scholars' professional development. A main emphasis was put on equipping doctoral students and earlier-career scholars from EaP countries with relevant practical skills necessary for their successful integration in the academic life.

The open discussion **"Stronger Together: Contribution of Young Scholars and Professionals in Strengthening the EU-EaP Relations"** was focused on the questions of the interaction between young scholars in European Studies, policy makers and civil society and on how to engage more actively in the public and civic activities related to the EU-EaP relationship. The participants agreed that younger scholars are particularly well-positioned to effectively and efficiently communicate knowledge on European Integration to a wider audience in their respective countries and suggested that collaborative efforts and networking among them would be one of the best way to succeed in this endeavor.

The important goal of the forum was to consolidate ties among young scholars in the field of European Studies from EaP countries, and discuss and plan follow-up activities.

The forum is the joint initiative and was co-organized by Ukrainian Association of Professors and Researchers on European Integration, European Community Studies Association, Moldova, and European Union Studies Association, Georgia and supported by *the ERASMUS+ PROGRAMME – JEAN MONNET PROJECT 599865-EPP-1-2018-1-UA-EPPJMO-PROJECT*.

CONTENT

Baskakova Oksana

LEGAL BASIS OF THE EU FINANCIAL ASSISTANCE FOR UKRAINE IN THE FRAMEWORK OF EASTERN PARTNERSHIP.....14

Bertolon Oleksandr

DIPLOMATIC CONFLICT BETWEEN UKRAINE AND HUNGARY IN THE CONTEXT OF RUSSIAN PROPAGANDA17

Biedova Olena

TOWARD THE ISSUE ON DEVELOPMENT PROSPECTS OF THE ORGANIZATIONAL SUPPORT OF LEGAL APPROXIMATION OF UKRAINE TO THE EU ACQUIS IN EUROINTEGRATION PROCESS23

Bilousov Yurii

EUROPEAN REFUGEE CRISIS OF 2015-2018 IN THE CASE OF BULGARIA: RESULTS AND PROSPECTS.....26

Bochek Oksana

INTERNATIONAL AND EUROPEAN STANDARDS FOR DISCRIMINATION AGAINST GENDER IDENTITY31

Boltachka Pavel

THE 10TH ANNIVERSARY OF THE EASTERN PARTNERSHIP: A PERSPECTIVE FROM BELARUS35

Budurina-Goreacii Carolina

TEN YEARS OF EASTERN PARTNERSHIP: ACHIEVEMENTS AND PERSPECTIVES FOR THE REPUBLIC OF MOLDOVA39

Churadze Salome

BLOOD-RELATED ISSUES FROM THE PERSPECTIVE OF THE EU-GEORGIA ASSOCIATION AGREEMENT: UNPAID VOLUNTARY DONATION ASPECTS.....43

Chukanova Svitlana

BASIC RESEARCH DATA MANAGEMENT FOR RESEARCHERS IN DIGITAL AGE.46

Cucerescu Vasile

THE STUDY OF THE EASTERN PARTNERSHIP BETWEEN POLICY AND KNOWLEDGE49

Dyachenko Valery

ENVIRONMENTAL CONSERVATION UNDER EUROPEAN HEALTH POLICY.....53

Dvornichenko Darina

THE EASTERN PARTNERSHIP THROUGH THE PRISM OF PUBLIC OPINION: SOUTH UKRAINE CASE56

Dzhus Oksana

THE ROLE OF THE UKRAINIAN DIASPORA IN IMPLEMENTING THE EASTERN PARTNERSHIP POLICY60

Fedorenko Svitlana, Zhurba Kateryna

DANISH EFTERSKOLE IN FORMING HIGH SCHOOL STUDENTS' WELL-ROUNDED PERSONALITY.....64

Geraskov Sergii

PUBLIC POLICY ON RELIGION IN UNRECOGNIZED STATES: DONBAS, TRANSNISTRIA, ABKHAZIA AND SOUTH OSSETIA.....68

Gerasymchuk Tamila

THE EASTERN PARTNERSHIP UKRAINE-EU: POLITICAL AND LEGAL MECHANISMS OF COOPERATION.....71

Glinka Nataliia, Tikan Iana

EXPERIENCE OF BELGIAN UNIVERSITIES IN STUDENTS' INTERCULTURAL EDUCATION76

Hurak Ihor

THE RUSSIAN FEDERATION AGGRESSIVE FOREIGN POLICY AND THE EU INABILITY TO COMPLETELY REFUSE THE "APPEASEMENT POLICY" AS THE KEY CHALLENGES FOR THE EASTERN PARTNERSHIP IMPLEMENTATION79

Kalytchak Roman

UNTAPPED POTENTIAL? UKRAINIAN CITIES AND THE EASTERN PARTNERSHIP85

Kardava Ekaterine

GEORGIA - EUROPEAN ASSOCIATION STATE NOT POST-SOVIET COUNTRY...89

Kasian Serhii

THE INTERNATIONAL ECONOMIC FUNCTIONING OF THE EASTERN PARTNERSHIP COUNTRIES: MARKETING LOGISTIC AND COMMUNICATION INTERACTION.....94

Khachatryan Hasmik

EU AND ARMENIA 10 YEARS ON THE EASTERN PARTNERSHIP AND THE WAY FORWARD 100

Kortukova Tamara

COOPERATION ON MIGRATION ISSUES WITHIN THE EASTERN PARTNERSHIP: AN EXAMPLE OF UKRAINE 103

Kryvoruchko Mykhailo, Pustoviit Robert, Kuklin Oleg

THE PROBLEM OF KLEPTOCRATIC ECONOMY IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION PROCESS 108

Lavric Aurelian

SECURITY FROM THE CULTURAL PERSPECTIVE IN EU AND RUSSIA: SPECIFIC FEATURES TRANSPOSED INTO POLICIES 112

Matveieva Yuliia, Kolosok Svitlana

INNOVATION AND ENERGY SECURITY: THE CURRENT CHALLENGES OF UKRAINE IN THE EASTERN PARTNERSHIP REGION..... 115

Nesterova Marja

EUROPEAN EXPERIENCE OF YOUTH SOCIAL COHESION IN THE FIELD OF INCLUSION 119

Ostapiuk Vlada, Kharlamova Ganna

EVALUATION OF INTEGRATION OF THE EASTERN PARTNERSHIP COUNTRIES TO THE EUROPEAN UNION 123

Otamas Inna

ORGANIZATION OF ELECTRONIC DOCUMENTARY COOPERATION IN UKRAINE EDUCATION BODIES: EUROPEAN EXPERIENCE 127

Perga Tetiana

ENVIRONMENTAL VALUES IN THE EASTERN PARTNERSHIP COUNTRIES..... 132

Ponomarenko Alla

WAYS TO IMPROVE THE WITNESSES PROTECTION MECHANISM IN UKRAINE IN ACCORDANCE WITH EUROPEAN STANDARDS 138

Prysiazhniuk Sofiia

PROBLEMS OF COOPERATION IN THE INTERNATIONAL CRIMINAL COURT WITH UKRAINE..... 142

Prisyajnyuk Yuri

PURPOSE, FUNCTIONS AND LEGAL STATUS OF AGENCY FROM RENEWABLE ENERGY 145

Rahimov Rahim

THE EU-AZERBAIJAN STRATEGIC PARTNERSHIP AGREEMENT: ENGAGEMENT THROUGH COMPROMISE? 148

Samarska Lada

RESEARCH ON THE EXCHANGE STUDENTS' PROBLEM-SOLVING RESPONSE STRATEGIES..... 151

Sargsyan Arpine

ARMENIA'S TRADE DILEMMA. WHERE TO TRADE? EU OR EAEU..... 155

Savruk Maria

INSTITUTIONAL SUPPLY OF THE INFORMATION POLICY OF UKRAINE 160

Shapoval Oleksandr

INSTITUTIONAL SUPPORT FOR ACQUIS COMMUNAUTAIRE TRANSLATION IN UKRAINE: PAST AND FUTURE PERSPECTIVES 164

Skorobogatova Natalia

INTERNATIONAL COMPETITIVENESS OF THE EUROPEAN COUNTRIES: CHALLENGES AND PROSPECTS FOR UKRAINE IN THE CONTEXT OF INDUSTRY 4.0..... 167

Solomenna Tetiana, Riabus Lesia

EASTERN PARTNERSHIP SUMMITS – RESULTS FIXATION,
CHALLENGES DISCUSSION, AND PROSPECTS IDENTIFICATION 171

Suhina Olena

TRANSBOUNDARY COOPERATION AS A PRIORITY OF THE INITIATIVE-LEADER
OF EAST PARTNERSHIP UNDER THE PREVENTION OF ECONOMIC DAMAGE
FROM ECOSYSTEM DEGRADATION 175

Shyba Oksana, Prysiazhniuk Yuriy

DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION IN GLOBALIZATION CONDITIONS.. 180

Tokar Volodymyr, Vinska Oksana

GENDER GAP IN EU MEMBER-STATES AND EASTERN PARTNERSHIP
COUNTRIES: THE IMPACT OF EUROPEAN INTEGRATION 183

*Tamila Gerasymchuk
Rivne State University of the
Humanities*

*Таміла Герасимчук
Рівненський державний
гуманітарний університет*

THE EASTERN PARTNERSHIP UKRAINE-EU: POLITICAL AND LEGAL MECHANISMS OF COOPERATION

СХІДНЕ ПАРТНЕРСТВО УКРАЇНА – ЄС: ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ СПІВПРАЦІ

Annotation: The Eastern Partnership (EaP) has undergone of significant transformations since its initiation at the Prague EaP Summit in 2009, as an EU policy focused on developing relations with neighboring countries in the region of Eastern Europe and Southern Caucasus.

The main objective of the SG is to promote political and economic reforms in partner countries through the conclusion of Association Agreements; creation of free trade zones (FTAs); liberalization of the visa regime with the EU; support for stability and security in the region; development of the power industry; environmental protection.

An important instrument of the Eastern Partnership is international measures aimed to discuss the experience of implementing Agreements, to exchange best practices and ideas on the effective organization of this process. The European Union unified projects for the Eastern Partnership in the Joint Staff Working Document on "Eastern Partnership – 20 Tasks for 2020: Focusing on Key Priorities and Tangible Results". This document for the first time offered a coherent vision of the direction in which the countries of the region should develop in the context of interaction with the EU and the implementation of sectoral policies.

The policy of the Eastern Partnership promotes the development of dialogue and enhancing cooperation between Ukraine and the EU in the field of security and defense, territorial integrity and inviolability of our state borders. The political and legal mechanism that deepens cooperation between the Parties is the Association Agreement between Ukraine and the EU, which determines the gradual economic and political rapprochement of Ukraine with the European Union and is in the line with the national interests of Ukraine.

Ключові слова: Східне партнерство, Європейський Союз, Україна, Угода про асоціацію, імплементація.

Ініціатива "Східне партнерство" (СхП), як політика Європейського Союзу щодо побудови відносин із сусідніми країнами в регіоні Східної Європи та Південного Кавказу, була заснована у 2009 р., поширюється на 28 держав-членів ЄС та шість країн-сусідів ЄС – Азербайджан, Білорусь,

Вірменію, Грузію, Молдову та Україну. Партнерство базується на спільних цінностях, взаємних інтересах, спільній відповідальності.

«Східне партнерство» ґрунтується на двосторонньому співробітництві Європейського Союзу з державами-партнерами та багатосторонній взаємодії. Запровадження багатостороннього виміру політичного та експертного діалогу є однією з основних відмінностей «Східного партнерства» від Європейської політики сусідства.

Основна мета СхП – сприяння політичним та економічним реформам у країнах-партнерах через укладання Угод про асоціацію; створення зон вільної торгівлі (ЗВТ); лібералізацію візового режиму з ЄС; підтримку стабільності та безпеки у регіоні; розвиток енергетичної галузі; захист навколишнього середовища. Власне поява «Східного партнерства» призвела до розмежування зовнішньополітичних підходів ЄС у відносинах з південними та східними сусідами ЄС, які перебували в однакових умовах Європейської політики сусідства.

З часу свого заснування програма СхП пройшла низку значних трансформацій, що визначалися такими чинниками: по-перше, запит східноєвропейських країн на поглиблення інтеграції з ЄС, по-друге, внутрішня потреба Союзу у посиленні східного напрямку зовнішньої політики, по-третє, безпекова ситуація в регіоні. Вторгнення Росії в Грузію у серпні 2008 р. прискорило запуск програми СхП в 2009 р., а агресія Росії проти України в 2014 р. поставила на порядок денний проблему забезпечення європейської безпеки. Анексія РФ Криму та війна на сході України поставили під загрозу не лише систему європейської безпеки, а й існування всієї системи міжнародного права та руйнування міжнародного / світового порядку, що склався після завершення «холодної війни». Такі геополітичні реалії визначають безпекові проблеми ключовими і в програмі «Східного партнерства», а головним завданням є розширення зони безпеки і стабільності на схід від Європейського Союзу.

В рамках політики «Східного партнерства» відбулося оновлення договірно-правової бази відносин ЄС з країнами-партнерами шляхом заміни Угод про партнерство та співробітництво на Угоди про асоціацію, створення поглиблених та всеохоплюючих зон вільної торгівлі, лібералізацію візового режиму між ЄС та трьома країнами-партнерами. 27 червня 2014 р. з Україною, Грузією та Республікою Молдова підписані Угоди про асоціацію. Вагомою частиною цих Угод є положення про Поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі з ЄС (далі – ПВЗВТ), що відкриває доступ до Спільного ринку ЄС. Активізувався і політичний діалог, який зорієнтовано на результат та практичне співробітництво між Сторонами для досягнення миру, безпеки й стабільності на Європейському континенті.

Важливим інструментом СхП є міжнародні заходи, спрямовані на обговорення досвіду імплементації Угод, обмін кращими практиками та ідеями щодо ефективної організації цього процесу, а також визначення спільних інтересів, можливостей і стратегій трьох країн щодо поглиблення інтеграції до Європейського Союзу. Євросоюз об'єднав проекти для "Східного партнерства" у Спільний робочий документ «Східне партнерство - 20 завдань до 2020 року: зосередження уваги на ключових пріоритетах та матеріальних результатах» [1], розроблений в ЄС у грудні 2016 р. та оновлений у червні 2017 р. Робочий документ спрямований на вибрані ключові напрямки

діяльності і є практичним інструментом імплементації політики «Східного Партнерства», фокусуючись на конкретних позитивних змінах [2].

Зауважимо, що цим документом уперше було запропоноване цілісне бачення того, в якому напрямку мають розвиватися країни регіону в контексті взаємодії з ЄС і реалізації секторальних політик. Відтак маємо конкретний план дій розвитку країн-учасниць ініціативи на 2017-2020 рр. Окрім трьох сфер, що були визначені Брюсселем наскрізними для інших секторальних напрямків (розвиток громадянського суспільства, гендерна рівність та недопущення дискримінації, стратегічні комунікації), «20 очікуваних досягнень Східного Партнерства до 2020 р.» деталізують цілі на 2017-2020 рр. в 17 сферах в рамках таких 4-х пріоритетів: 1) економічний розвиток та ринкові можливості; 2) посилення інституцій та належного урядування; 3) взаємопов'язаність, енергоефективність, довкілля та зміна клімату; 4) мобільність та контакти між людьми [1].

Зважаючи на те, що «Східне партнерство» базується на основних напрацюваннях, які на час заснування ініціативи вже були досягнуті Україною у відносинах з ЄС, наша держава розглядає «Східне партнерство» не як рамкову політику, а як доповнення до більш амбітного двостороннього формату відносин з ЄС. Для України надважливим є розвиток діалогу та поглиблення співробітництва з ЄС у сфері безпеки та оборони, сприяння принципам незалежності, суверенітету, територіальної цілісності й непорушності кордонів нашої держави.

Політико-правовим механізмом, що поглиблює співпрацю між Сторонами, є Угода про асоціацію між Україною та ЄС [3]. Імплементація Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом стратегічно важлива для України, а набуття чинності всіма положеннями Угоди у вересні 2017 р. є однією з найважливіших політичних подій в історії Української державності. Глибинність і якість трансформаційних змін в Україні значною мірою визначаються положеннями Угоди. Угода по суті є «дорожньою картою» [4] у проведенні системних політичних і соціально-економічних реформ, широкомасштабної адаптації законодавства України до норм і правил ЄС.

Цілі, що визначені Спільним робочим документом СхП, доповнюють та розширюють вимоги Угоди про асоціацію з ЄС, що є передумовою як для тіснішої інтеграції України з ЄС, так і для поглиблення співпраці з іншими країнами-учасниками ініціативи.

Закріплення в Конституції України зовнішньополітичного курсу України на набуття повноправного членства в ЄС і НАТО в лютому 2019 р. – ще один історичний шанс до збереження Української державності та ствердження України як суверенної, правової, демократичної держави.

Політичний діалог між Україною та ЄС відбувається на рівні самітів за участі Президента України, Президента Європейської Ради та Президента Європейської Комісії. 9 липня 2018 р. в Брюсселі відбувся 20-й саміт Україна – ЄС, на якому визначили важливі кроки по імплементації Угоди. По суті, закладено нову якісну парадигму політичної інтеграції, економічної асоціації на основі поглиблення відносин з ЄС на основі галузевої інтеграції з повним використанням потенціалу Угоди про асоціацію та інструментів СхП.

Вагому роль у імплементації Угоди про асоціацію відіграють європейські інституції та фонди, які надають інформаційну, фінансову та

організаційну підтримку. Актуальними є проекти ЄС: «Консультаційний фонд підтримки асоціації Україна – ЄС» [5], «Підтримка впровадження Угоди про асоціацію між Україною та ЄС» [6], «Просування реформ в регіони» [7], «Відкрий Європу» [8] та ін. Проекти фінансуються ЄС та впроваджується спільно з Урядовим офісом з питань європейської інтеграції та галузевими міністерствами, які імплементують Угоду. Головна мета Проектів – посилення інституційної спроможності урядових інституцій України з метою забезпечення комплексного виконання ними зобов'язань в рамках Угоди про асоціацію та моніторингу процесу.

Угода про асоціацію та ПВЗВТ вже дають вагомий результати у сфері зовнішньоекономічних зв'язків: ЄС став найбільшим торгівельним партнером України, а експорт в 2018 році склав 42% [9]. Завдяки лібералізації візового режиму понад 1,9 млн українців відвідали ЄС. Важливою є підтримка з боку ЄС загальнодержавної програми децентралізації, що полягає у наданні консультацій та ресурсів для реформування та підвищення прозорості у діяльності органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади. ЄС та держави-члени є найбільшими донорами гуманітарної допомоги у конфлікті на сході України. З початку конфлікту надано 681 млн євро допомоги та підтримка районів, що постраждали від конфлікту [10].

20 квітня 2019 р. Президент України Петро Порошенко підписав Указ «Питання європейської та євроатлантичної інтеграції» № 155/2019, що містить План заходів з реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору відповідно до частини третьої статті 102 Конституції України щодо реалізації стратегічного курсу держави. План передбачає до 2020 року опрацювання у взаємодії з ЄС та його державами-членами пропозиції щодо реалізації у рамках ініціативи "Східне партнерство" комплексу додаткових заходів, які сприятимуть підготовці України до набуття повноправного членства в Європейському Союзі [11].

Зауважимо, що успішне впровадження Угоди про асоціацію та політики СхП потребують і більш активного залучення до цього процесу представників громадянського суспільства, що сприятиме переходу від розуміння Угоди про асоціацію як бюрократичного документу до суспільної легітимності впровадження та усвідомлення необхідності прописаних в Угоді реформ, а також використання можливостей СхП для України.

Імплементация Угоди є і залишатиметься питанням політичної відповідальності Парламенту, Уряду, міністерств та відомств. В умовах зміни політичної влади в Україні це ключове завдання і для новообраного Президента України, який має докласти чимало дипломатичних зусиль, щоб зберегти напрацювання останніх п'яти років і продовжити розпочаті структурні реформи. Україна має політико-правові механізми для розвитку відносин з ЄС як у двосторонньому форматі, так і для поглиблення відносин в межах програми «Східного Партнерства» як форуму для багатостороннього діалогу.

Список використаних джерел:

1. 20 Deliverables for 2020: Bringing tangible results for citizens [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.consilium.europa.eu/media/31690/eap-generic-factsheet-digital.pdf>

2. Україна в координатах Східного Партнерства 2017-2020 рр. Експертна оцінка Спільного робочого документу «Східне Партнерство – 20 очікуваних досягнень до 2020 р.: фокусуючись на головних пріоритетах та реальних результатах» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.civic-synergy.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Report_Ukrainian.pdf
3. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011/page
4. Уряд затвердив План заходів з виконання Угоди про асоціацію [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/250372542#>
5. Проект ЄС «Консультаційний фонд підтримки асоціації Україна-ЄС Консультаційний фонд підтримки асоціації Україна-ЄС» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.giz.de/en/worldwide/64052.html>
6. Проект ЄС «Підтримка впровадження Угоди про асоціацію між Україною та ЄС» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.association4u.com.ua/index.php/uk/about-us>
7. Проект ЄС «Просування реформ в регіони» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ier.com.ua/ua/regions_for_reforms
8. Проект ЄС «Відкрий Європу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://openeurope.in.ua/>
9. Експортування в ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/eksport-tovariv-z-ukrayini-za-pershi-7-misyaciv-2018-roku-zris-na-127>
10. Східному партнерству – 10 років [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eu-ua.org/analitika/shidnomu-partnerstvu-10-rokiv>
11. Указ Президента: Питання європейської та євроатлантичної інтеграції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/1552019-26586>